

HFD 2017 ref. 11

Innehållet i ett avtal om anställning har ansetts medföra en sådan begränsning av den enskildes arbetsutbud att rätten till arbetslöshetsersättning upphört redan innan anställningen tillträtts.

9 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 24 februari 2017 följande dom (mål nr 5125-15).

Bakgrund

Den som önskar uppbära arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring måste bl.a. vara arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete under viss angiven tid samt även vara beredd att anta erbjudet lämpligt arbete om det inte finns något hinder som kan godtas av arbetslöshetskassan.

S.G. är elitspelare i basketboll. Han var under perioden den 1 augusti 2011 – den 30 april 2013 anställd på heltid av KFUM Uppsala Basket. Den 29 maj 2013 tecknade han ett nytt spelaravtal med idrottsföreningen om en ny anställning på heltid under perioden den 1 augusti 2013 – den 30 april 2014. I avtalet från 2011 åtog sig föreningen att – utöver lön och bonus – utan kostnad för S.G. tillhandahålla honom en möblerad tvårumslägenhet eller motsvarande. I 2013 års avtal åtog sig föreningen att utöver lön även betala hela hyran för juni 2013 och halva hyran för den efterföljande månaden.

S.G. ansökte hos Unionens arbetslöshetskassa om arbetslöshetsersättning för tiden mellan de båda anställningarna. Arbetslöshetskassan beviljade ersättning till och med den 28 maj 2013 men nekade ersättning för tid därefter med hänvisning till att S.G. genom att ingå avtalet den 29 maj 2013 fick anses ha begränsat sina möjligheter att söka och anta alla lämpliga och tillgängliga arbeten på ett sådant sätt att han inte kunde anses stå till arbetsmarknadens förfogande i enlighet med lagen om arbetslöshetsförsäkring.

S.G. överklagade beslutet till förvaltningsrätten. Han anförde bl.a. att för det fall han hade fått erbjudande om arbete hade han kunnat acceptera denna anställning i stället för att tillträda anställningen hos idrottsföreningen. Förvaltningsrätten bedömde att enbart den omständigheten att S.G. tecknat avtal med idrottsföreningen inte medförde att han inte kunde anses stå till arbetsmarknadens förfogande och fann, med hänvisning till de uppgifter som lämnats och utredningen i övrigt, att han gjort sannolikt att han stått till arbetsmarknadens förfogande.

Kammarrätten upphävde i det nu överklagade avgörandet förvaltningsrättens dom och fastställde arbetslöshetskassans beslut. Kammarrätten konstaterade att innehållet i avtalen var likartat och saknade reglering om S.G:s möjligheter att frånträda avtalen. Kammarrätten ansåg vid en samlad bedömning att han inte kunde anses ha stått till arbetsmarknadens förfogande på det sätt som avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Yrkanden m.m.

S.G. yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens avgörande och beviljar honom begärd arbetslöshetsersättning.

Till stöd för sin talan anför han bl.a. följande. Anställningarna som elitidrottare i basket är oftast tidsbegränsade eftersom verksamheten är säsongsbunden. Det torde vara vanligt att en anställning påbörjas senare än samma dag som avtal om denna träffas. Med arbetslöshetskassans tolkning av 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring minskas möjligheterna drastiskt för en arbetsökande att få en anställning om anställningen inte kan påbörjas omedelbart. Att han i slutet av maj tecknade det nya anställningsavtalet med idrottsföreningen ändrar inte det förhållandet att han mellan anställningarna saknade arbete, var arbetsför och stod till arbetsmarknadens förfogande.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande.

Avtalet saknar bestämmelser om uppsägning. Det innebär att S.G. inte utan att riskera skadeståndsskyldighet kunde frånträda anställningen vid idrottsföreningen till förmån för ett annat tillgängligt och lämpligt arbete som sträckte sig efter den 31 juli 2013. S.G. har således genom tecknandet av avtalet avgränsat sina möjligheter att söka och anta alla lämpliga och tillgängliga arbeten till att endast omfatta kortare tidsbegränsade anställningar. Det finns inte stöd i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring för att den som vill uppbära arbetslöshetsersättning får reducera sitt arbetsutbud på detta sätt. Genom att åta sig att betala S.G:s lägenhetshyra under juni och juli 2013 förelåg det redan för tiden före den 1 augusti 2013 ett anställningsförhållande utan någon uttrycklig arbetsplikt.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

Frågan i målet är om en person som ansökt om arbetslöshetsersättning efter avslutad anställning och sedan ingått ett nytt avtal om att två månader senare tillträda en anställning för en ny period, kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Rättslig reglering

I 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring finns de grundvillkor som reglerar rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet. Paragrafen, i dess i målet tillämpliga lydelse, består av fem punkter vilka samtliga måste vara uppfyllda för att rätt till ersättning ska anses föreligga. I målet aktualiseras punkterna 1 och 2.

I punkt 1 anges att en sökande ska vara arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan. I punkt 2 anges att sökanden ska vara beredd att anta erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken han eller hon inte anmält hinder som kan godtas av arbetslöshetskassan.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

En grundläggande förutsättning för rätt till arbetslöshetsersättning är att den arbetslöse kan arbeta men också är beredd och oförhindrad att arbeta. Detta innebär bl.a. att sökanden ska stå till arbetsmarknadens förfogande och att det inte får föreligga någon omständighet som hindrar honom eller henne från att utföra tillgängligt och lämpligt förvärvsarbete under tid för vilken anspråk görs på kontant stöd under arbetslöshet. Sökanden ska förutom att vara oförhindrad att arbeta också ha för avsikt att arbeta (jfr prop. 1973:56 s. 178 och rättsfallet RÅ 2007 ref. 64). Vid prövningen av om en sökande står till arbetsmarknadens förfogande eller inte ska en bedömning göras av förhållandena i varje enskilt fall.

S.G. har varit anställd hos samma idrottsförening under två perioder med ett uppehåll under maj – juli 2013. Under maj månad uppbar han arbetslöshetsersättning fram till och med dagen innan han tecknade ett avtal avseende den andra perioden. Vid bedömningen av om S.G. även därefter kan anses ha stått till arbetsmarknadens förfogande i den mening som avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring måste innehållet i avtalet för den nya spelperioden tillmätas betydelse.

I det nya avtal som tecknades den 29 maj 2013 anges visserligen att S.G. inte ska tillträda sin anställning förrän den 1 augusti samma år men att föreningen likväl för juni och juli åtar sig att stå för hela respektive halva hans lägenhetshyra. Denna avtalsbestämmelse måste uppfattas så att den syftar till att säkerställa parternas överenskommelse om att S.G. ska tillträda sin anställning hos föreningen för den spelperiod som avtalet avser.

Med hänsyn till vad som sålunda måste förstås som parternas avsikt samt omständigheterna i övrigt, framstår det inte som sannolikt att S.G. skulle varit beredd att frånträda avtalet till förmån för ett erbjudet arbete hos någon annan arbetsgivare, oavsett att

han formellt sett synes ha haft en sådan möjlighet (jfr RÅ 2007 ref. 64).

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening medför avtalet sådana bindningar mellan parterna att S.G. får anses ha begränsat sitt arbetsutbud i en sådan omfattning att han inte stått till arbetsmarknadens förfogande i den mening som avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Överklagandet ska därför avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Melin, Almgren, Nord, Bull* och *Classon*. Föredragande var justitiesekreteraren Charlotta Nyhlén.

Förvaltningsrätten i Uppsala (2014-10-09, Lif):

Av utredningen i målet framgår att S.G. har anmält sig som arbetslös från och med den 1 maj 2013. Enligt anmälan om arbetslöshet daterad den 20 maj 2013 vill och kan han arbeta 40 timmar per vecka. S.G. har den 29 maj 2013 tecknat kontrakt om anställning från och med den 1 augusti 2013 med KFUM Uppsala Basket.

Enligt förvaltningsrättens mening kan inte enbart den omständigheten att S.G. har tecknat kontrakt om anställning medföra att han inte kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande under perioden den 29 maj – 31 juli 2013. S.G. anför att han har stått till arbetsmarknadens förfogande under perioden den 29 maj – 31 juli 2013 och att han hade kunnat acceptera ett erbjudande om arbete istället för att tillträda anställningen med KFUM Uppsala Basket. Han erbjöds dock inte något arbete.

Vid en sammantagen bedömning av utredningen i målet och med beaktande av de uppgifter S.G. har lämnat finner förvaltningsrätten att S.G. har gjort sannolikt att han har stått till arbetsmarknadens förfogande under perioden den 29 maj – 31 juli 2013. Arbetslöshetskassan har således inte haft fog för sitt beslut att avslå hans ansökan om arbetslöshetsersättning på den grunden. Det överklagade beslutet ska därför upphävas och målet visas åter till arbetslöshetskassan för prövning av om övriga villkor för arbetslöshetsersättning är uppfyllda. – Förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet och visar målet åter till arbetslöshetskassan för ny prövning av om S.G. har rätt till arbetslöshetsersättning under perioden den 29 maj – 31 juli 2013. Arbetslöshetskassan har vid sin prövning att utgå från att S.G. har stått till arbetsmarknadens förfogande.

Kammarrätten i Stockholm (2015-06-02, Lénberg Karlsson och Sederholm):

Av utredningen i målet framgår att S.G:s senaste anställning före den period för vilken han begärt arbetslöshetsersättning var en anställning hos KFUM Uppsala Basket Herr. Enligt kontraktet påbörjades denna anställning den 1 augusti 2011 och avslutades den 30 april 2013. S.G. anmälde sig som arbetssökande fr.o.m. den 1 maj 2013. Därefter tecknade S.G. den 29 maj 2013 ett nytt kontrakt med samma klubb om tidsbegränsad anställning fr.o.m. den 1 augusti 2013 till den 30 april 2014 (eller t.o.m. sista tävlingsmatch för säsongen 13–14 om matchen låg senare än nämnda slutdatum). Kontrakten innehåller likartade villkor. S.G. var skyldig att delta i lagets träningar, matcher och träningsläger samt att utföra flera andra uppdrag för klubben. Av kontrakten framgår att det för detta arbete utgick en inte obetydlig ersättning samt andra förmåner. Kontrakten saknar reglering om S.G:s möjligheter att frånträda avtalen.

S.G. har således haft ett kortare uppehåll i arbete mellan två tidsbegränsade anställningar. Trots detta anser kammarrätten vid en samlad bedömning av ovan angivna omständigheter att S.G. inte kan anses ha stått till arbetsmarknadens förfogande under den aktuella perioden på det sätt som krävs för att rätt till arbetslöshetsersättning ska föreligga. Överklagandet ska därför bifallas och arbetslöshetskassans beslut fastställas. – Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Unionens Arbetslöshetskassas beslut.

Kammarrättsrådet *Cedermark* var skiljaktig och anförde:

Av 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår bl.a. att rätt till ersättning vid arbetslöshet tillkommer sökanden som är arbetsföra och oförhindrade att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst tre timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan samt är beredda att anta erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken de inte anmält hinder som kan godtas av arbetslöshetskassan.

De ovan nämnda villkoren i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring innebär att den arbetslöse ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Av detta följer att det inte får föreligga någon omständighet som hindrar den arbetssökande att över huvud taget utföra tillgängligt och lämpligt förvärvsarbete under tid för vilken han gör anspråk på kontant stöd under arbetslöshet. Villkoren innefattar samtidigt alla omständigheter som kan utgöra hinder för att utföra tillgängligt förvärvsarbete (prop. 1973:56 s. 178).

I praxis har idrottsmän ansetts förhindrade att söka och ta lämpliga arbeten under perioder då de samtidigt har skyldigheter gentemot idrottsklubbar. De har därför inte ansetts berättigade till arbetslöshetsersättning parallellt med sina anställningar i idrottsklubbar (se t.ex. RÅ 2007 ref. 64 och RÅ 2010 not 77). S.G. har emellertid begärt arbetslöshetsersättning för en period då han inte haft några skyldigheter gentemot någon idrottsklubb, nämligen den 29 maj–31 juli 2013. Enligt min mening innebär detta att nämnda praxis inte är tillämplig i förevarande mål.

Arbetslöshetskassan har som skäl för sitt beslut att inte bevilja S.G. arbetslöshetsersättning åberopat bl.a. att S.G. inte kan anses stå till ar-

betsmarknadens förfogande eftersom han genom att ha undertecknat ett nytt kontrakt med KFUM Uppsala Basket den 29 maj 2013, får anses ha begränsat sina möjligheter att söka och anta alla lämpliga och tillgängliga arbeten på ett sådant sätt att han inte står till arbetsmarknadens förfogande från den tidpunkten.

Enligt min mening kan enbart den omständigheten att en person har tecknat kontrakt om anställning i normalfallet inte medföra att personen inte kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande från och med den dag då kontraktet tecknas, inte ens i det fall anställningen enligt kontraktet ska börja gälla inom en relativt snar framtid (jfr RÅ 2003 ref. 101). Det kan finnas situationer där omständigheterna är sådana att det nya kontraktet snarare får betraktas som en fortsättning på den tidigare anställningen och att personen i fråga inte kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande i tiden mellan kontrakten. Detta skulle t.ex. kunna vara fallet om en arbetsgivare satte i system att teckna tidsbegränsade kontrakt med anställda på ett sådant sätt att i själva verket semesterperioder kom att finansieras via arbetslöshetsförsäkringen.

I förevarande fall har den arbetslösa perioden visserligen inträffat mellan två anställningar hos en och samma arbetsgivare. Utredningen i målet visar dock inte annat än att det är första gången S.G. begär arbetslöshetsersättning för en tidsperiod mellan två kontrakt med KFUM Uppsala Basket. Det finns inga omständigheter som tyder på att uppehållet mellan kontrakten är en del i en sådan systematik att anställningen enligt det nya kontraktet måste betraktas som en fortsättning på anställningen enligt det tidigare kontraktet. S.G. har anfört att han under den aktuella perioden saknade arbete, var arbetsför samt stod till arbetsmarknadens förfogande. Härutöver har han anfört att han hade kunnat acceptera ett erbjudande om arbete istället för att tillträda anställningen med KFUM Uppsala Basket.

Mot bakgrund av det anförda finner jag, i likhet med förvaltningsrätten, att S.G. har gjort sannolikt att han har stått till arbetsmarknadens förfogande under perioden den 29 maj – 31 juli 2013 och att arbetslöshetskassan inte har haft fog för sitt beslut att avslå hans ansökan om arbetslöshetsersättning på den av kassan åberopade grunden. Enligt min mening ska överklagandet därför avslås.